

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 року
Завідувач кафедри _____ Костенко Р.В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія управління

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма Освітній менеджмент у педагогічних системах

П.І.Б. викладача	Ягоднікова Вікторія Вікторівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	Е-mail: yahodnikova@ukr.net т. моб. 097-538-36-38
Консультації	Вівторок 15.00-17.00

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 3	Обов'язкова
	Рік підготовки:
	1-й
	Семестр
	1-й
	Лекції
	12 год.
	Практичні, семінарські
	8 год.
	Самостійна робота
	100 год.
Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету забезпечити опанування здобувачами загальними поняттями і закономірностями психології управління, психологічними особливостями процесу управління та психології особистості працівника та менеджера освіти, сприяти розумінню сутності та соціальної значущості психології управління у сучасних умовах.

Предмет дисципліни – психологічні закономірності управлінської діяльності, психологічні особливості особистості, сукупність психічних явищ і відносин в організації.

Завдання: розуміння та усвідомлення сучасної парадигми гуманізації управління; розуміння і усвідомлювання необхідності інтеграції сучасних психологічних знань в управлінську практику; сприяти формуванню психологічної культури менеджера освіти; посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин; сприяти формуванню вмінь і навичок ефективного використання методів і засобів, розроблених в психології управління для забезпечення успішного розв'язання керівниками різноманітних управлінських проблем; сприяти формуванню професійно компетентного, гуманістично зорієнтованого менеджера освіти, готовності до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної управлінської діяльності у педагогічних системах.

Переваги: програма базується на новітніх досягненнях психологічної науки та сучасних здобутках національного та зарубіжного управлінського досвіду, спрямована на набуття компетентностей для управлінської діяльності в умовах сучасної трансформації освіти.

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади психології управління			
Тема 1. Психологія управління як галузь психологічного знання	Предмет, завдання психології управління як науки, її зв'язок з іншими науками. Структура, функції та основні категорії психології управління. Виникнення та становлення психолого-управлінської думки. Сучасні тенденції розвитку психології управління в Україні і закордоном. Місце психології управління в системі сучасного соціогуманітарного знання.	аналітичне завдання	опитування

Тема 2. Методологія та методи психології управління	Принципи психології управління. Методи психології управління. Класифікація методів психології управління. Психологічні методи вивчення особистості в управлінні. Соціально-психологічні методи. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень.	аналітичне завдання	перевірка завдання
Тема 3. Соціально-психологічні основи управління	Управління як соціально-психологічний феномен. Управління і управлінська діяльність.. Психологія управлінської діяльності. Психологічна структура управлінської діяльності. Основні функції управлінської діяльності. Особливості компетентнісного підходу в управлінні. Поняття стилю керівництва в психології управління. Управлінській вплив. Психологічний супровід управлінської діяльності.	моделювання	презентація
Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти суб'єкта та об'єкта управління			
Тема 4. Особистість у системі управління	Особистість як соціально-психологічний феномен управління. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні. Теорії особистості у контексті управлінської діяльності: психоаналіз З. Фрейда, К. Юнга, індивідуальна психологія (А.Адлер, К. Хорні), гуманістична психологія (А. Маслоу, К.Роджерс). Психологічні структура особистості та можливості впливу на неї.	пошуково-дослідне завдання	перевірка завдання
Тема 5. Індивідуально-психологічні особливості особистості	Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління. Гендерний вплив на виконання професійної діяльності і поведінки співпрацівників. Вплив віку та активність і продуктивність праці. Особливості управління у кризисні вікові періоди особистості	творче завдання	аргументований виступ, опитування
Тема 6. Група як об'єкт управління	Соціально-психологічна характеристика групи як структурного елементу організації: групова динаміка, конформізм, груповий тиск, згуртованість, сумісність, етапи розвитку групи. Сутність та класифікація груп. Вплив і взаємодія в групі. Психологічні особливості управління педагогічним колективом. Особливості поведінки особистості у групі. Соціальні ролі особистості в групі. Психологічна сумісність. Соціально-психологічний клімат колективу. Чинники впливу на формування сприятливого соціально-психологічного клімату колективу. Шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі.	творче завдання	взаємооцінювання

Тема 7. Психологія особистості керівника	Керівник як суб'єкт управління. Психологічні властивості керівника. Управлінські ролі керівника. Сучасні типи керівників. Авторитет, влада. Поняття професійно важливих якостей керівника. Професійна деформація керівника. Суб'єктивні та об'єктивні передумови розвитку особистості керівника. Індивідуальний стиль управління. Кар'єра керівника. Імідж керівника.	творче завдання, проєктування	презентація, взаємооцінювання
Тема 8. Психологія стресу у діяльності керівника	Поняття стресу і ризику в психології управління. Стадії стресу. Ознаки стресу. Стрес в діяльності керівника: управління емоційними станами. Професійний стрес та чинники, що впливають на його виникнення в організаціях. Модель професійного стресу за Л.Карамушкою. Поняття синдрому «професійного вигорання» керівника. Психологічні прояви синдрому «професійного вигорання» в управлінській діяльності. Профілактика стресів та професійного вигорання у керівників. Ортобіоз особистості керівника.	Творче завдання	перевірка завдання
Тема 9. Психологічна готовність керівників до управління	Поняття про психологічну готовність керівників до управління. Зміст і структура психологічної готовності керівників до управління: мотиваційний, когнітивний, операційний, особистісний компоненти психологічної готовності керівників до управління. Психологічні особливості підготовки керівників до управлінської діяльності.	Творче завдання	презентація
Змістовий модуль 3. Психологічні засади управлінської діяльності			
Тема 10. Мотиви і мотивація в системі управління	Мотив, мотивація, стимул і мотивування. Класифікація мотивів. Психологічна структура мотивації. Основні функції мотивації. Види мотивації. Теорії мотивації. Мотиваційна сфера особистості. Спрямованість особистості. Психологічні механізми мотивації педагогічного колективу. Системи стимулювання працівників. Методи мотивування працівників.	проєктування	презентація
Тема 11. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень	Психологія прийняття управлінських рішень. Індивідуальна та групова форми прийняття управлінських рішень. Форми, види та типи управлінських рішень. Основні етапи прийняття управлінських рішень. Чинники, що впливають на прийняття управлінських рішень керівниками. Вимоги до управлінських рішень. Підготовка і ухвалення управлінських рішень. Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень.	аналітичне завдання	перевірка завдання

	Соціально-психологічні феномени групового прийняття рішень.		
Тема 12. Психологія управління кого спілкування	Управлінське спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як комунікація. Вербальна і невербальна комунікація. Спілкування як взаємодія. Перцепція в спілкуванні. Теорія трансакцій І.Берна. Комунікативні бар'єри. Ділове спілкування як засіб управлінського впливу. Управлінське спілкування і його види. Форми управлінського спілкування. Психологія ділових переговорів, нарад, виступів. Психологічні основи управлінських впливів. Засоби і техніки управлінського впливу.	творче завдання	перевірка завдання
Тема 13. Психологія управління конфліктами	Поняття конфлікту в психології управління. Типологія конфліктів. Основні джерела виникнення конфліктів в управлінні. Основні стилі поведінки при конфліктах за К.Томасом (конкуренція, співробітництво, компроміс, пристосування, ухилення). Психологічні техніки профілактики конфліктних ситуацій. Управління конфліктом. Запобігання та профілактика конфліктів у трудовому колективі.	пошуково-дослідне завдання	взаємоцінювання

За кожною темою від здобувачів освіти вимагається ведення тематичного словника або конспект самостійно опрацьованих тем згідно з правилами цитування,

4. Політика курсу

Під час лекційних занять від здобувача вимагається уважно слухати викладача, конспектувати основні положення теми, брати участь в дискусіях.

До кожного **практичного заняття** здобувач повинен сумлінно готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою відповідно до навчально-тематичного плану дисципліни, виконувати практичні завдання, готувати виступи і презентації. Під час проведення практично-семінарського заняття здобувачі повинні брати активну участь в обговоренні теми, відповідати на питання викладача та своїх одногрупників, брати активну участь у всіх видах навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних, творчих завдань.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти при виконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час виконання самостійних робіт та на екзамені заборонені.

Політика щодо забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами здійснюється шляхом організації навчання на основі особистісно-орієнтованого підходу з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

Політика щодо дедлайнів та перескладань. Перескладання академічних заборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти проводиться у формі іспиту. Вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» зараховується на основі участі в усіх аудиторних заняттях, виконання всіх форм поточного контролю представлених у тезнологічній картці дисципліни. Допуск до екзамену надається після здачі матеріалів поточного контролю. Подача матеріалів може бути здійснена у двох варіантах: на паперовому чи електронному носіях. Курс не буде зарахований у випадку відсутності студента під час аудиторних занять, невиконання чи неналежне виконання перерахованих самостійних робіт, які підлягають поточному контролю.

5. Критерії оцінювання за всіма видами робіт

Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
За національною шкалою	Шкала ECTS		Теоретична підготовка	Практична підготовка
			Здобувач вищої освіти	
1...5	1...100	F...A		
відмінно	90 ... 100	A	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання з питань психології управління; вільно і впевнено володіє термінологією навчальної дисципліни; розуміє і розкриває зміст теоретичних питань: сутність психологічних явищ і процесів, закономірностей та принципів; вільно, повно, логічно і аргументовано викладає навчальний матеріал. Засвоїв літературу, рекомендовану навчальною програмою. Відповіді повні, обґрунтовані, логічні. Відстоює власну точку зору в питаннях, які обговорюються.	Здобувач вищої освіти активно приймає участь у дискусіях; творчо і доречно використовує здобуті знання при виконання практичних завдань, використовуючи обов'язкові і додаткові літературні джерела; творчо виконує індивідуальні і групові завдання; коректно демонструє управлінські навички та уміння з продуктивної ділової комунікації.
добре	75 ... 89	C ... B	Здобувач вищої освіти має достатні знання навчального матеріалу з питань психології управління, що передбачені навчальною програмою, але допускає не суттєві помилки; ознайомлений з основною літературою, рекомендовану навчальною програмою; усні відповіді логічні, але не повні чи не завжди аргументовані; демонструє здатність до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої роботи.	Здобувач вищої освіти бере участь у дискусіях і інтерактивних вправах. Завдання виконані стандартно, самостійно виправляються допущені помилки, висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи; демонструє впевненість у власних висновках, але вони потребують уточнення.
	60	E	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом	Здобувач вищої освіти завдання виконує за

задо вільно	... 74	... D	дисципліни, але не впевнено; демонструє тільки репродуктивні знання; не повно чи не логічно, поверхово розкриває зміст теоретичних питань з психологічних аспектів управління; поверхово ознайомився з основною літературою, рекомендованою навчальною програмою; допускає помилки у відповідях на запитання, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал.	зразком, стандартно, допускає певні неточності, суттєві помилки; демонструє невпевненість у власних висновках, але здатний виправляти допущені помилки за незначною допомогою викладача; не завжди доцільно використовує знання при виконанні практичних завдань з проектування і моделювання.
незадо вільно	35 ... 59	FX	Здобувач вищої освіти має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу курсу з психології управління; не володіє понятійним апаратом, теоретичні знання фрагментальні; відповіді переважно не логічні, не точні.	Допускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
незадо вільно	0 ... 34	F	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

**Критерії оцінювання поточного контролю
(за різними видами роботи)**

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичне заняття	5	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті, висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади. Впевнено з творчим підходом виконує завдання,
	4-3	Здобувач вищої освіти не виявляє активність епізодично, відповіді надає правильні, але стандартні, не завжди впевнений у висловлених положеннях. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки. Завдання виконує шаблонно, іноді потребує допомоги викладача.
	2-1	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не володіє вільно матеріалом навчальної дисципліни, не може самостійно виконати завдання.
	0	Відсутній на занятті
Письмові доповіді, завдання	4	Тема розкрита повно, логічно, обґрунтовано. Завдання виконано творчо і оригінально. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	3-2	Завдання виконане стандартними фразами, можливі не суттєві помилки. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки. Не витримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.

Проектування / моделювання	4	Завдання виконано оригінально, з творчим підходом, з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.
	3-2	Завдання виконано стандартно, але з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	1	Завдання виконано з суттєвими помилками, з порушенням етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація відсутня.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Творчі/пошуково-дослідницькі завдання	4	Виконане завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, характеризується самостійністю, оригінальністю, демонструє інноваційне мислення здобувача вищої освіти, відповідає сучасним вимогам до управлінській освітянській практики,
	3-2	Завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, але не характеризується оригінальністю, має переважно описовий характер.
	1	Завдання виконано поверхово, не розкриває ключову практичну проблему.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Тематичний словник/конспект	3	Наявність всіх тем навчальної дисципліни, дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.
	2	Відсутність всіх тем навчальної дисципліни, дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.
	1	Відсутність всіх тем навчальної дисципліни, помилки у правилах цитування і оформлення літературних джерел.
	0	Відсутність тематичного словника/конспекту або порушенні принципи академічної доброчесності.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Критерії
16-20	Здобувач вищої освіти надає повні, обґрунтовані, логічні відповіді з наведеними прикладами практичного застосування. Висловлює аргументовані власні думки, виявляє творчий підхід до виконання завдань.
11-15	Здобувач вищої освіти надає цілком правильні відповіді, але допускає незначні неточності у власних висновках. Невпевнений у правильності наведених прикладів практичного використання.
6-10	Здобувач вищої освіти надає формальні, не логічні відповіді, має труднощі щодо наведення власних висновків та наведені приклади практичного застосування.
1-5	Відповіді не повні з суттєвими помилками, відсутні приклади практичного використання..

6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та/або періодичний контроль															Підсумковий контроль	Загальна підсум	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3							
T1	T2	T3		T4	T5	T6	T7		T8	T9	T10	T11	T12	T13		20	100
ср	ср	ср	п	ср	ср	ср	ср	п	ср	ср	ср	ср	ср	ср	п		
5	5	5	7	5	5	5	5	8	5	5	8	5	5	5	7		

7.

8. Рекомендована література

Основна

1. Брич В.Я., Корман М.М. Психологія управління. Навч. посіб. Кондр-Пресс. 2013. 384 с.
2. Гура О.І., Гура Т.Є. Психологія управління соціальною організацією. Запоріжжя: КПУ, 2013. 212 с.
3. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: навч. посібник. К.: Либідь, 2004. 424 с.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: посібник. 2-ге вид. Київ: Академвидав., 2010. 544 с.
5. Прищак М.Д., Лесько О. Й. Психологія управління в організації: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. 150с.
6. Ходаківський Є., Богоявленська Ю., Грабар Т. Психологія управління. підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури. 2016. 492 с.
7. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. К.: Знання, 2016. 359 с.
8. Цимбалюк І. М. Психологія управління. К.: Професіонал, 2008. 623 с.

Додаткова

1. Бондарчук О. І., Філь О. А., Ковальчук В. В., Жабенко Л. В. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера: метод. посіб; за заг. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. К., 2015. 116 с.
2. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування. Навч. посібн. для ВНЗ. Львів: Магнолія, 2019. 312 с.
3. Бондарчук О. І. Соціально-психологічні основи особистісного розвитку керівників загальноосвітніх навчальних закладів у професійній діяльності: монографія. К.: Наук. світ, 2008. 318 с.
4. Бондарчук О. І., Філь О. А., Ковальчук В. В., Жабенко Л. В. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера: метод. посіб; за заг. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. К., 2015. 116 с.
5. Вірна Ж. П., Мудрик А.Б. Особистісна вимогливість професіонала: теорія, практика, методи вивчення: монографія. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 255 с
6. Єременко Л. В., Ісакова О. І. Психологія управління: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. 79 с.
7. Ковалів Ж.В. Іміджелогія сучасного освітнього менеджера: навч. посіб. / заг. ред. О. Я. Чебикіна; Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К.Д.Ушинського: Видавець СВД М.П.Черкасов, 2008. 104 с.
8. Карамушка Л.М., Філь О.А. Формування конкурентноздатної управлінської команди: [на матеріалі діяльності освітніх організацій]. АПН України, Ін-т

- психології ім. Г.С. Костюка. К.:Фірма «ІНКОС», 2007. 264 с.
9. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : навч. посібн. Вінниця, 2018.196 с.
 10. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 448 с.
 11. Нежинська О. О., Тименко В. М. Коучинг як технологія розвитку лідерства у сфері освіти. *Вища освіта України*. 2017, № 2 (додаток 1); *Тематичний випуск «Університет і лідерство»*. К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. С. 65-68.
 12. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: монографія. Чернівці: Книги-XXI, 2009. 528 с.
 13. Постоян Т. Г. Моделювання процесу формування соціально-психологічної компетентності майбутнього менеджера освіти: зб. *матеріалів XIV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні дослідження в соціальній сфері» (18 листопада 2019 р.)*. Одеса: ОНПУ, 2019. С. 100-102.
 14. Психологія освітнього менеджменту: навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.
 15. Управлінське лідерство: виклики сьогодення: колективна монографія; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2013. 600с.
 16. Федірчик Т., Нікула Н. Управління в системі загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2019. 240с.
 17. Фурсенко Л.І. Організатори освіти Одещини: енциклопедичний словник. Одеса: Астропринт, 2019. 866 с.
 18. Ягоднікова В.В. Мотивування педагогів до інноваційної виховної діяльності. *Збірник наук. праць Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини* / гол. ред.. М.Т.Мартинюк. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2015. В.2,Ч.2. С. 494-501.
 19. Ягоднікова В.В. Особливості управління інноваціями у виховному процесі школи. *Освіта і наука*. 2016. № 1. С.17-22
 20. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Інноваційні стратегії нової школи в Одеському регіоні. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2018. № 1, С.23-27.
 21. Ягоднікова В.В. Теорія та методика виховання лідерів. Навч. посіб. 2-е вид., доп. і перероб. Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2017. 171 с.
 22. Ягоднікова В.В. Гриньова М.В. Роль неформальної освіти у вихованні лідерських якостей підлітків. *Іноватика у вихованні*: зб.наук.пр.Вип.13. Том 2/ упоряд. О.Б.Петренко; ред.кол.: О.Б.Петренко, Н.Б. Грицай, Т.С. Ціпак та ін. Рівне: РДГУ, 2021. С. 73-82.
 23. Ягоднікова В.В. Гриньова М.В. Демократичне лідерство в Новій українській школи: поцінування партисипації в початковій школі: Початкова освіта у контексті шкільних змін: теорія, методика, практика, досвід: монографія. за ред.. д.пед.н., професора В.В.Ягодніковаої, к.психол.н., доцента О.В.Кузнецової. Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2021. С. 149-181.
 24. Ягоднікова В.В., Красюк Л.В., Ковтун Н.І. Професійні та етичні вимоги до керівника закладу освіти в умовах Нової української школи. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 7(7) 2022. С. 261-269.
 25. Ягоднікова В.В. Соціальний інтелект керівника освіти як чинник ефективної управлінської діяльності. *Перспективи і інновації науки*. № 9 (14). 2022. С. 705-712.
 26. Ягоднікова В.В. Психологія управління: навч. посіб. Одеса.: Букаєв В.В., 2022. 135 с.
 27. Ягоднікова В.В. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи та проведення практичних завдань з дисципліни «Психологія управління». Одеса.: Букаєв В.В., 2022 101 с.

8. Електронні інформаційні ресурси

http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi	Верховна Рада України
www.mon.gov.ua	Міністерство освіти і науки України
https://osvita.od.gov.ua/	Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації
http://www.znannya.info	Інформаційний портал «Знання»
http://www.osvita.ua	Освітній портал Освіта.UA
http://www.intellect-invest.org.ua	Портал сучасних педагогічних ресурсів
http://www.ukped.com	Українська педагогіка.
http://www.intel.com/cd/corporate/education/emea/ukr/index.htm	Intel® у сфері освіти

Наукові бібліотеки

http://www.library.kr.ua/libworld/elib.html	Бібліотеки в Інтернеті
http://www.nbu.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
http://www.nbu.gov.ua/libdoc/	Комп'ютерні технології в бібліотеці (Київ)
http://www.nbu.gov.ua/eb/ep.html	Електронний фонд наукових публікацій
http://www.library.edu-ua.net/	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (Київ)
https://dntb.gov.ua/	Державна науково-технічна бібліотека України (Київ)
http://www.book-ua.org/	Бібліотека електронних підручників
http://www.nplu.kiev.ua/	Національна парламентська бібліотека України
http://www.odnb.odessa.ua/	Одеська національна наукова бібліотека
https://www.biblioteka.od.ua/	Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського
https://vnmzpv.odessaedu.net/	Відділ інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»